

KDO PLAČA STROŠKE VOJNE S TURKI?—JE MUČNO VPRAŠANJE.

Zavezniki pravijo, da naj Anglija plača, toda George je proti temu.

GIBANJE BRITSKE MORNARICE IN GRŠKIH ČET.

London, 21. jun. — Londonski in pariški listi poročajo, da sta Lloyd George in Millerand konfirirala zadnjo soboto v Hythu na Angliškem zaradi krize na Turčiji. Navzroč je bil tudi Venizelos, grški ministrski predsednik.

Znane turških nacionalcev so prisilile zaveznike, da se hitro odločijo za ofenzivo v veliki meri ali da se pogajajo s turškimi revolucionarji za kompromis. Kot se poroča — uradno še ni naznanjeno — sta se Lloyd George in Millerand odločila za vojno in sta sprejela ponudbo Venizelosa, da grške čete prve napadejo Turka v okoliših Smirne. V slučaju, da Grki ne bodo kos turškim revolucionarjem, pridejo Angličani na pomoč.

London, 21. jun. — Iz Carigrada javljajo, da se vsa britiška sredozemska flota koncentrirala blizu obrežja Male Azije. Rusile in križarke "Blenheim" v pristanišče Valetti na Malti odrinejo proti vzhodu. Angliške bojne ladje prevažajo grške čete iz Smirne v Izmid, ki ga oblegajo s suhega turski vstaji. Bataljon angleškega vojskava je zapustil Carigrad.

"Daily Express" poroča, da bo do Grki glavna sila v novi ofenzivi proti Turkom. Venizelos je informiral Lloyd Georgea in Milleranda, da ima grška vojska divizij vojskava v Smirni in štiri divizije v Traciji ter tri divizije v rezervi. Anglija bo kooperirala s turškimi vojskami pri napadih na obrežne postojanke v Anatoliji. Venizelos je baje zagotovil Francijo in Anglijo, da Grki lahko sami uničijo rebelno armado Mustafa Kemala paše.

London, 21. jun. — Brezlična brzojavka iz Moskve pravi, da sta Srbija in Bolgarija sklenili tajno zvezo proti Grški.

Rythe, Anglija, 20. jun. — Uradnega poročila še ni, o čem sta konfirirala Lloyd George in Millerand v tukanjem mestu zadnjo soboto, toda naj se uradno poroča karkoli, fakt je, da je bila konferenca naglo sklicana zaradi kritičnega položaja v Turčiji. Konferenca sta se udeležila tudi general Henry Wilson, šef generalnega štaba britske armade, in maršal Foch; navzroč je bil tudi grški ministrski predsednik Venizelos. To dokazuje jasno, kaj je bilo na dnevnem redu.

Kriza pa ni sama na Turškem, temveč med zavezniki samimi, ki se ne morejo zediniti, kako bi nastopili proti Mustafa paši in njegovi rebelni vladi v Angori, ki je v revoluciji proti ententi in njeni mirovni pogodbi s Turčijo.

Francija ne bi rada dala ne ene ga vojaka več. Javno mnenje v Angliji je proti zapravljanju človeških življenj za potlačitve Turkov v korist Grške in angleško-francoskih koncesionarjev. Venizelos je ponudil zaveznikom grško armado za usiljenje mirovnih pogajanj Turkom ali znano je, da je Grška brez denarja in ne more storiti ničesar brez financiranja iz zapadne Evrope. Francija je bankrotna.

Grki in Francozi pravijo, da naj Anglija plača stroške nove vojne, toda angleško ljudstvo noče plačati niti penija za nadaljne dvomljive aventure v Mali Aziji. Lloyd George ima svoj načrt za rešitev vprašanja: turška mirovna pogodba se naj spremeni in Turki naj dobe Smirno, ali pa se naj to pristanišče internacionalizira. George se zdaj trudi, da pridobi Francijo za svoj načrt.

Carigrad, 20. jun. — Angleške bojne ladje bombardirajo pozicije turških vstajev blizu Izmida. Angličani imajo velike izgube. Po konservativnem računu ima Mu-

MEDNARODNI DELAVSKI BOJKOT ODREZAL OGRSKO OD OSTALEGA SVETA.

Dunaj čez Ženevo, 21. jun. — Blokada, ki jo je uvedlo mednarodno delavstvo proti Ogrski zaradi belega terorja, je zaprla deželo belih krvnikov od vseh strani. Vsi tovorni vlaki na avstrijski strani meje so ustavljeni in le potniki z majhno prtljago smejo čez mejo. Čehoslovski delavci so blokirali severno, jugoslovanski in rumunski pa južno in vzhodno mejo.

DELAJSKI NEPOKOJ RASTE NA ANGLEŠKEM.

Neštete stavke dokazujejo, da je delavstvo vedno bolj nezadovoljno.

STAVKA TELEGRAFISTOV USTAVILA PLOVBO.

London, 21. jun. — Delavski položaj na Angliškem je vedno slabši. Veliko število stavk in zahtev za povišanje mezde je na dnevnem redu. Skoraj vse delavske organizacije, velike in majhne, so v gibanju za večjo mezo in krajši delavnik in nepokoj je splošen.

V dveh tednih grozi izbruhniti velika stavka strojujnikov in njim sorodnih strok, ako ne bodo uslišane njihove zahteve.

V Lancashiru in Yorkshiru stavkajo tiskarski delavci in lokalni listi ne izhajajo. Situacija je toliko hlabša, ker so izdajatelji časopisov in listnikov tiskarni sklenili, da se ne podajo in so pričeli skupaj izdajati majhen listič v nadi, da razbijejo organizacijo krstostavov in tiskarjev.

Operatorji brezličnega brzojavka, ki stavkajo od 15. junija, so ustavili plovo velikih parnikov med Londonom, Liverpoolom in Southamptonom. Stavkarji zahtevajo priznanje njihove organizacije in na pomoč jim je prišla unija mornarjev in kurjačev. "Mauretania", "Olimpie" in drugi veliki parniki počivajo v pristanišču in parobrodne družbe mrzlično iščejo neunijske delavce.

Velike tovarne za milo v Port Sunlightu počivajo. Delavci so odločno odbili pogoje družbe za povratek na delo.

Dne 26. junija grozi druga stavka, ki morda vrže vso Anglijo v temo in zapre pitno vodo. 90.000 nameščencev v plinarnah je v mezdnem gibanju in z njimi so električarji in uslužbeni pri vodovodih.

Železničarji in radarji so tudi predložili nove zahteve za povišanje mezde. Oboji pravijo, da rastejo dividende in valedtega zahtevajo tudi oni večji delež dobička.

Kmetijski dninarji zahtevajo deset dolarjev minimalne mezde in agrikulturni mezdni odbor je zavrgel njihovo zahtevo. Dninarji se zdaj pripravljajo na štrajk, ki prične sredi žetve.

V mezdnem gibanju so tudi perice, vozniki, krojači, pristaniščni delavci, trgovski pomočniki, dostavljenci mleka, stavbinski delavci in čevljarji. Skratka: ni industrije, ki bi ne bila prizadeta vsled delavskega nepokoja. Delavci vidijo, kako vlada, zapravlja denar za militarizem, in to še bolj podžiga iskre nezadovoljnosti.

OSEMNAJST DNI ZAPRT V TOVORNEM ŽELEZNISKEM VOZU.

Dixon, Ill. — Albert Campbell je bil po nesreči zaprt v tovorni voz v Windsorju, Ont., v katerem je bila naložena lesna kaša. Voz je bil papirnice v Rock Fallsu je trajala osemnajst dni in ves ta čas je bil Campbell brez leži in prenočišč. Ko so ga rešili neprostopa je bil podoben življene ječe. Bil podoban sodijo, mu okostnjaku. Zdravniki sodijo, da ga je moča od lesne kaše ohranila pri življenju.

Dixon, Ill. — Albert Campbell je bil po nesreči zaprt v tovorni voz v Windsorju, Ont., v katerem je bila naložena lesna kaša. Voz je bil papirnice v Rock Fallsu je trajala osemnajst dni in ves ta čas je bil Campbell brez leži in prenočišč. Ko so ga rešili neprostopa je bil podoben življene ječe. Bil podoban sodijo, mu okostnjaku. Zdravniki sodijo, da ga je moča od lesne kaše ohranila pri življenju.

JADRANSKI SPOR POMAGA AMERIŠKIM KAPITALISTOM.

Italijani plačujejo dvakrat toliko za meso in žito iz Chicago, ker ga ne morejo dobiti iz Hrvaške.

MNENJE AMERIŠKEGA REPORTERJA.

Edgar Ansel Mowrer, korespondent čikaške "Daily News" je pred par dnevi poročal iz Rima sledeče o vtisih nekega ameriškega veščaka, ki je pred kratkim obiskal Jugoslavijo:

"Spor zaradi primorskih dežel je naredil veliko škodo Italiji in Jugoslaviji. Italija je v stiskah za žito in meso. Jugoslavija je imela lani dobro letino in letos priskakuje še boljše. Domneva se, da bodo imeli Jugoslavlani 300.000 ton žita za izvoz na tuje. Italijani bi lahko kupili meso in žito na Hrvaškem za tretino tiste cene, ki jo zdaj plačujejo veletrgovcem v Chicagu, toda na srečo ameriških trgovcev je med Italijo in Hrvaško velika stena sovražstva in nesporazuma.

Pri obisku Jugoslavije sem se prepričal, da ta dežela mora imeti izhod do morja in sicer na Reki. Dubrovnik s svojo ozko-tirno železnico absolutno ne more nadomestiti Reke. Jugoslavlani so prepričani, da pride Reka pod italijanskim gospodarstvom v slab položaj, kot je na primer Genova. Italija bi rada, da gre velik del hrvatske trgovine skozi Genova, toda hrvatski na marajo za italijanske metode in zato pokličejo blago v Hamburg in francoske luke.

Trst je v tehničnem oziru najbolj opremljena luka na svetu, a že kaže znamenja razpada. Jugoslavlani absolutno potrebujejo najdelno kontrolo Reke. Jugoslavija morda ima veliko bodočnost, kajti njeno ljudstvo je močno, čeprav zaostalo. Ima pa eno slabost: Jugoslavlani niso složni. Nova država se drži skupaj le vsled pritiska od zunaj. Kakor hitro odneha ta pritisk, bodo obstoječi deli Jugoslavije pričeli omahovati. Na svojem potovanju sem večkrat slišal besedo "velika Srbo-Hrvaška", nikjer pa ne besede "velika Jugoslavija". Zlasti v Srbiji je beseda "Jugoslavija" neznana. Srbi so napolnjeni z vojnimi ambicijami in se nečejo vrniti v življenje miru. Hrvatje in Slovenci obtožujejo Srbe, da hočejo jesti, kar oni pridelajo. Nevarnost razkola je velika.

V Jugoslaviji še vedno vladajo vojne naredbe, valedčesar je trgovina nemogoča. Na potu iz Zagreba v Trst so oblastniki najmanj petkrat pregledali moje listine in prtljago. Moje mnenje je, da bi se morali Italija in Jugoslavija sami pobotati in rešiti spor. Druge rešitve ni.

AMUNDSENOVO LADJO ŠE DRŽI LED.

Seattle Wash. — Rуска škuna "Flyer" je prinesla vest, da se Amundsenova ekspedicija nahaja v Čuanskem zalivu ob reki Kolini. Ladja še vedno tiči v ledu.

STRAŠNA SMRT.

Pittsburgh, Pa. — 23-letni Harry Dibley je popravljal streho, na kar mu je spodrinilo in ga obvisel za noge. Mrtvega so ga našli šele drugo jutro, ker ni nihče slišal njegovih klicev za pomoč. Zdravniki izjavljajo, da je bila njegova smrt mučna, kajti visel je z glavo nizdol.

VEČJE ŠTEVILO TUJCEM CEV DEPORTIRANIH.

New York, N. Y. — Večje število tujcemskih delavcev, ki so bili obtoženi radikalizma, je bilo deportiranih na raznih ladjah, ki so zapustile konec tedna priistan. V tem tednu zopet deportiralo okoli štirideset tujcemskih delavcev.

NAŠEL JE \$18,000 IN DOBIL MOLITVICO.

York, Pa. — Edward Landis, 12letni prodajalec časopisov, je po naključju našel v cestnem jarku listino, v kateri je bilo \$18.000. Deček je pogledal v časopis in našel ime in naslov izgubljenca. V nadi, da dobi bogato nagrado, je brž nesel rejenj listino lastniku, ki pa je dal dečku \$12 in mu obljubil, da bo — molil zanj.

KONVENCIJA DEMOKRATSKE STRANKE PRIČELA

PROFESIONALNI POLITIKARJI IMAJO POLNE ROKE DELA.

Glasovi o nominaciji predsedniškega kandidata tretje stranke.

Chicago, Ill. — Prvi akt komedije, ki so jo vzprijeli profesionalni politikarji v Chicagu, je bil končan pred štirinajstimi dnevi, drugo dejanje je pa pričelo v San Franciscu.

Reklama, ki se vrši v velebizniškem časopisu, pokazuje, da so aranzirji izurjeni, kajti predprave so take, kot so bile za predstavo v Chicagu. Velebizniški časopisje razpravlja na široko o mogočih oficielnih kandidatih in o "črnem konjčku," ki ponižno čaka v ozadju, da ga dvignejo na scito, če ne bo zedinjenja na kandidata, ki je všeč vsem strujam v demokratični stranki.

Mnenje urednikov velebizniškega časopisja je seveda tudi razdeljeno. Ako en list podpira Pavla, tadaj drugi podpira Petra, tretji pa pripoveduje povest o "črnem konjčku," na katerega se prav zaupljivo zdelo vsi trakejci. Vsi uredniki pa hvalijo svojega izvoljenca kot najboljšega človeka pod soncem, kakor da bi se nahajali na svetu res dobri ljudje in niso ljudje taki, v kateršnih razmerah žive.

Prav do pike se vse tako vrši, kot ob času konvencije republikanske stranke, zato se pa zdi, da navetli za reklamo prihajajo od krožka, ki ima svoj glavni stan v Wall Streetu.

Razlika je le v tem, da so imena bodočih predsedniških kandidatov druga, kot so bila ob času konvencije republikanske stranke. Ali če se spomnimo besed demokratičnega senatorja Thomasa iz Colorada, ki je rekel, da ni bistvene razlike med obema strankama, tedaj tudi razlika v imenih prav malo pomeni.

Glasovi, kdo bo predsedniški kandidat tretje meščanske stranke, še tudi niso utihli, in ugibanje se ravno tako vrši, kot ob času, ko so prišli prvi glasovi v javnost, da se zanesljivo ustanovi tretja meščanska stranka.

Tukajšnji veliki dnevnik poroča, da se zamorec pridružijo tretji meščanski stranki in da bodo zahtevali, da sedanji čikaški župan Thompson postane predsedniški kandidat te stranke. Cilj zamorcev je, da se zopet obnovi pogodba med Abisinijo in Združenimi državami, ki je bila uveljavljena ob času Rooseveltove uprave, kajti če se uveljavi taka pogodba, se morajo v Združenih državah preklicati postave Jim Crowa, ki jih smatrajo zamorec za poniževalne. Kakšno stališče zavzema napram čikaškemu županu kot predsedniškemu kandidatu odbor osem in štiridesetih, pa ne pove velebizniški časopisje.

ŽELEZNISKE DRUŽBE DOBIVAJO POGUM.

Elgin, Ill. — Odkar so cestno-železniske družbe izvedele, da je državna komisija za javne potrebe zelo dobrasrčna, se skušajo prepričati, če bodo deležne te dobrasrčnosti. Cestno-železniske družbe, poznana pod imenom Aurora, Elgin & Chicago Electric kompanija, je vložila prošnjo, da se ji dovoli v Elginu in Aurori povišati voznino na deset centov, ker ne more izhajati s sedanjo voznino, ki znaša osem centov.

IZGREDI VSLED NACIONALISTIČNEGA POHODA CRNCEV.

DVE OSEBI MRTVI; POSLEDICA FANATIZMA.

Policija išče neko abisinsko princosinjo.

Chicago, Ill. — Poleg židovskega zionističnega gibanja, ki ima za svoj cilj, da se židje vrnejo v Palestino, imamo tudi etijopsko ali zamorsko gibanje, ki vabi zamorce v Abisinijo.

Pripadniki tega gibanja so pridobili pohod po mestu in po ulicah, na katerih prebivajo zamoreci. Udeleženci so bili naštemljeni v narodni noši, jezдили so konje, se vozili v avtomobilih, hpdli peš in v sprevidu so nosili abisinsko zastavo rdeče, zelene in žolte barve, na kateri je bil naslikan Menelikov lev.

Pohod se je vršil pod vodstvom "Zvezdnatega etijopskega reda" in "Etijopskih misionarjev." Udeleženci so bili sestavljeni iz ljudi, ki so namenjeni se vrniti v Abisinijo in drugih nacionalističnih fanatikov.

Vse je bilo mirno, dokler so zamorski nacionalisti korakali. Ali pri nacionalistih ne gre brez nemnosti in provokacij, kajti takim organizacijam pripadajo navadno fanatiki, pri katerih malokdaj sodi zdrava človeška pamet, kadar gre za dosego nacionalističnih ciljev. Ko se je pohod približal do vogala Pet in tridesete ceste in Prairieke ulice, se je ustavil. Tam so napravili mali ogenj, neki fanatik je izpod svoje ohlapne obleke vzal dve strelski zastavici in vrzel vno na ogenj. Ko je zamorski policaj Joseph P. Owens videl to početje, je skočil naprej, dvignil je svoj kolček, v tem trenutku je pa ustretil neki zamorec, ki je sedel na konju. Policaj se je težko ranjen zgrudil na tla. Na pomoč je priskočil pomorščak Robert Lawson Rose, a v tem trenutku ga je zadela krogla, ki ga je ubila.

Nekateri očitvidi pripovedujejo, da so imeli nacionalistični zamorec pripravljene puške v avtomobilu, ki so hitro skočili ponje, ko so videli, da prične rabuka in da so oddali salvo. Ustreljen prijet rabuki je bil še Joseph Hoyt, uslužbenec v prodajalni United Cigar kompanije, ranjen pa William Carter, zamorec in sluga pri S. H. Wieserju.

Policija zdaj išče nekega dr. R. D. Jonasa iz Washingtona in neko abisinsko princezinjo, ki je njegova prijateljica.

Vest o rabuki se je kot blisk raznesla po mestu. Kasneje so mornarji v notranjem mestu pretepli pet zamorcev, ali s mornariške postaje so prišle kmalu mornarske patrulje, ki so skrebele, da pomorščaki niso vdrl v zamorsko kolonijo in se tam spoprijeli z zamorec. Med pomorščaki so bili tudi preudarnejši ljudje, ki so odsvetovali od takega početja, ravnotako so se pa trudili zamoreci in belopolitniki, ki stanujejo ob zamorskem pasu, da so se ljudje pomirili in da ni prišlo do plemenskih bojev zaradi čina nacionalističnih fanatikov.

DOBRI IZGLEDI ZA PRIJATELJE ŽGANJA.

New York, N. Y. — Bakardijeva korporacija je vložila peteljo na sodišču, da se ji dovoli razdeliti 30.000 galon ruma med svoje delničarje. Vaak delničar bo prejel nad devet sto galon žganja, če sodišče ugodijo petelji. Če bo sodišče ugodilo prošnji, tedaj bodo tudi druge kompanije posnemale Bakardijevo korporacijo.

VREME.

Chicago in okolica: V sredo nestalo in morda deževno. Lahki južozapadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 59, najnižja 56. Sonce izide ob 5:14, zaide ob 8:28.

FRANCIJA ODRIVA DOLGOVE, DOKLER NEMOČJA NE PLAČA.

Pariz. — "Echo de Paris" piše, da bo Millerand predlagal na konferenci v Boulognu, da Anglija in Amerika podaljšata plačilni termin francoskih dolgov do časa, ko Nemčija plača odškodnino. Francija je brez denarja in zahteva mednarodno posojilo na račun nemške odškodnine.

JAVNE POTREBSCINE SE SE BOLJ PODRAŽE.

PODRAŽIL SE JE PLIN, PODRAŽITA SE VOENINA NA ULIČNIH ŽELEZNICAH IN TELEFON.

Navale temu plesanju cen navzgor, pa nekateri najvišnji vprašujejo, zakaj je nepokoj v industriji.

Chicago, Ill. — Ko so nekateri trgovci bili prisiljeni prodati blago v mestih zunaj Chicaga, ker jim je bil odpovedan kredit, in so radi tega znižali cene, je velebizniško časopisje s velikim krikom naznanilo, da je prišel čas, ko prično padati cene in se prične mo vračati v normalne razmere. Vprav v tem času se je pa v Chicagu podražil plin, podražila se pa tudi voznina na uličnih železnicah in telefon. Mirnemu opazovalcu se zdi, da so gotovi privatni interesi, ki oskrbujejo ljudstvo z raznimi javnimi potrebščinami, nalašč čakali na ugodno priliko, da stopijo pred državno komisijo za javne potrebe in v proderejo s svojimi zahtevami, da ljudstvo ne opazi njih igre.

V delavni komisiji za javne potrebe sede možje, ki jih je imenoval guvernor Lowden, katerega so ob času konvencije republikanske stranke hvalili nekateri velebizniški listi kot najboljšega moža, ki je tako vnet za splošno ljudsko blagostanje, da je pri tem pozabil gledati na svoje lastne interese. Člani državne komisije za javne potrebe niso o prišli po svoji lastni volji v komisijo, ampak jih je imenoval šlovec, ki je po zadržu urednikov velebizniškega časopisja najboljši šlovec v Združenih državah. In člani komisije, imenovani od najboljšega šlovca, so dovolili, da se povišajo cene plina, telefonice pristojbine in da se podraži voznina na uličnih železnicah.

Voznina poskoči kar za dva centa in sicer od šest na osem centov. Kompanija je povišala svojim uslužbenecem mezo za petnajst centov na uro, ki so zaposleni pri prometu, delavci v remizah pa dobe le deset centov povišanja na uro.

Komaj so uslužbeni sprejeli njeno ponudbo, je kompanija vložila peteljo na državno komisijo za javne potrebe in za povišanje voznine, češ, da je povišanje voznine potrebno, ker je družba povišala mezo uslužbenecv. Velebizniško časopisje zagovarja povišanje voznine in pravi, da je pravično, kajti to časopisje pravi, da se za pravično, če je treba zagovarjati dobiček, ki izgine v blagajnihih privatnih korporacij ali pa drugih privatnih interesov.

Uslužbeni sami, ki so pri stvari prizadeti, pravijo, da je povišanje voznine previsoko, čeprav se pokaže, da družba ne more izhajati s sedanjo voznino. Po izjavi uslužbenecv se pomnože dohodki kompanije za najmanj štirinajst milijonov dolarjev na leto, tako da bo družba s povišanjem mezde uslužbenecv in povišanjem voznine napravila lep profit, če župan ne podvzame potrebnih korakov, da se ovrže povišanje voznine.

Dohodki kompanije niso zaradi tega nizki, ker je mogoče voznina nizka, ampak ker je najbrž vodstvo kompanije nezmožno voditi cestno-železniski obrat tako, da nosi dobiček.

Na pr. v Chicagu je voznina šest centov, v Philadelphiji pa le pet (Dauje na 2. str., 5. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrača.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v objavi: 21. maja 1920. Polov valuga imena in naslova pomeni, da vam je o tem davcom poteklo naročilo. Ponovite je prebrati, da se vam ne uetari list.

KAMPANJSKI SKLAD GOVORI.

Nestetokrat je bila povedana resnica, če delavci glasujejo za kandidata, ki ga postavijo profesionalni političarji starih strank, da vržejo svoj glas v vodo. Profesionalni političarji ne bodo nikdar postavili kandidata, o katerem so prepričani, da bo zastopal ljudske interese. Na dejstvu tudi prav nič ne spremeni, katera starih strank zmaga v volilnem boju, demokratska ali republikanska; delavci in mali farmarji bodo ostali vedno pozabljeni gostje v kotu, dokler zmagujeta ti stranki.

Prispevki, ki so jih darovali milijonarji v kampanjski sklad raznih kandidatov za primarne volitve, govore jasno, da jim je vseeno, kdo je izvoljen predsednikom, dokler se ni bati, da pridejo privatni interesi v nevarnost.

Ko se je vršilo zaslivanje pred senatnim odsekom, so izpovedale priče, da je William Wrigley, milijonar in magnat, ki izdeluje gumo za čikanje, dal v kampanjski sklad Lowdena tisoč dolarjev. Ko so zasliševali priče, koliko je bilo prispevanega v kampanjski sklad Wooda in kdo je vanj prispeval, smo slišali, da je Wrigley prispeval tudi v ta sklad, samo priča se ni mogla spominjati, kako velika je ta vsota. Wood in Lowden sta se pa potegovala za predsedniško kandidacijo v republikanski stranki, Wrigley je s svojimi prispevki v oba sklada dokazal, da mu je vseeno, kdo postane predsedniški kandidat: Lowden ali Wood, kajti on noče zgubiti, za to je daroval v oba sklada.

Poglejmo si še druge kandidate in povsod bomo našli, da so mogočni privatni interesi prispevali v kampanjski sklad.

Sam Insull in B. E. Sunny, mogotca v upravi Chicago Telephone kompanije, sta prispevala v kampanjski sklad Lowdena, ko so bili advokati te kompanije pred državno komisijo za javne potrebe in zahtevali, da se povišajo telefonske pristojbine. Lowden je namreč governor države Illinois.

V demokratski stranki se je pojavil nenadoma kot kandidat McAdoo, ki ni navajen trdo stopati, tako da ga vsi slišajo, ampak on se v politiki rad posluži čevljev iz kavčuka, da ne odmeva glasno njegovi koraki. Zaradi tega se tudi senatnemu odseku ni posrečilo dognati, koliko je resnice na tem, da sta Barney Baruch in Thomas L. Chadbourne, oba wallstreetovca, pri volji nabrati za njegovo glavno kampanjo deset milijonov dolarjev, če ga nominira demokratska stranka kandidatom.

Pri zaslišanju prič o kampanjskem skladu bodočih predsedniških kandidatov obeh strank so prišle prav čedne stvari na dan. Prav noben kandidat ni izpuščen in obe stranki sta prizadeti.

Finančni interesi podpirajo obe stranki, ker hočejo, da jim služita. Finančni interesi se zavedajo, zakaj podpirajo stari stranki, zakaj hočejo, da za vsako ceno zmaga ena ali druga stranka. Finančni interesi so nasprotniki delavcev in farmarjev, zategadelj pazijo na to, da ne bo nihče izvoljen na važno mesto, ki je količkan naklonjen ljudskim interesom. Delavci, ki zahtevajo od starih strank pravico, so veliki naivneži, ali so pa v službi finančnih interesov, da zapeljejo svoje tovarše, da glasujejo za kandidate, ki se kajneje izkažejo kot odločni oporniki finančnih interesov.

Delavec, ki je volilec, ne more glasovati za drugega kandidata kot za kandidata socialistične ali pa delavske stranke, ker imata le ti dve stranki jasen in določen program, ki odgovarja ljudskim potrebam.

Seveda morajo delavci tudi skrbeti, da se volilna kampanja razširi križem Združenih držav, če hočejo, da zmaga njih kandidatje, kajti finančni interesi ne bodo zanje opravili agitatoričnega dela. Na pomoč finančnih interesov lahko čakajo do sodnega dne, pa bodo zastoj čakali nanjo. Osvoboditev delavstva iz mezdne sužnosti, mora biti delo delavstva. Delavci morajo opravljati agitatorično delo in prispevati v svoj volilni sklad, da bo agitatorično delo tako obširno, da je od njega zanesljivo pričakovati uspehe.

Prav verjetno je! — Brzjav je sporočil, da bi Poljska rada sklenila mir z Rusijo. To je že verjetno, kajti če je kdo tepen, postane hitro miroljuben.

Drač.

Albanije niso mogli pokoriti ni sami Turki, ki so bili gospodarji cele Albanije. In valedtega je Albanija ušla največji svobodi. Dobro mi je že v spominu, ko je leta 1883 hotela turška vlada uvesti v Albaniji monopol na tobak. Regie Ottomane des Tabacs v Carigradu je poslal v Skader, Lješ, Tiran, Valono in druga albanska mesta svoje uradnike, da pad sveteno vojaštva uvedejo sistematično monopol na tobak po celi Albaniji. Ali turška vlada ni uspela s svojim načrtom. Arbanaši so prepoznali uradnike in turški vojski so morali oditi z krvavimi glavami. Tobak je bil prost. Albanci so ga pridelovali kolikor so ga hoteli in prodajali tudi svobodno. Na trgu v Skadru so prodajali najfinerji albanski tobak, rumen kot zlato, po šest do osem turških pijastrov oka (okrog dva funta in pol za 26—36 centov.)

Isto je bilo z vojaško službo. Ne Miriditi, ne Malisori, ne Kastrioti, ne Klementi, sploh noben Albanec v severni ali južni Albaniji ni bil podvržen vojaški službi v turški armadi. Turška vlada je morala vzdrževati v Albaniji takozvane nizame ali vojaške postojanke, v katerih je bilo vojaštvo iz Anatolije, iz Karamanije, Sirije in celo iz Arabije. Ta mešanica belih in črnih turških vojakov je obrnila pozornost vsakega inozemca na se. Posebno interesantno je bilo opazovati, ko so vsaki petek defilirali pred kenakom paše v Skadru ali Valoni, zamazani in raztrgani ter bosi turški beli in črni vojaki, noseči zelene prapore, je in fanatično na vse pretege kričali "Čok jaša, padisah (naj živi sultan)". Albanci so nato niti najmanj brigali za te parade. Sedeli so prekrizanih nog, pili črno kavo in mirno pušili svoje cigarete. Ves izraz turškega gospodarstva v Albaniji je bilo samo to od vseh vetrov turškega cesarstva. Sadržano vojaštvo, ki je bilo zamenljivo, boso in raztrgano, Albanci so pa delali kar so hoteli. Albanija je bila svobodna država v Turškem cesarstvu.

Svetovna vojna je bila na obzorju Evrope. Albanija je bila nervozna. Dobro se je spominjati, kako velike vojaške in mešanske parade so se vršile pred državnim kolodvorom v Trstu na čast nemškega princa Wieda. Da Wied je odšel v Drač kot albanski knez, zapustil ga je pa kot politični Lazar.

Za časa svetovne vojne je Drač doživel mnogo. Videli in imeli je Avstrijci, Madžari in Italijane. Menjali so se. In sedaj so se ugnedili v Drač zopet Italijani. Ugnedili so se, da pokorijo Albance. Toda ti so potolkli nekaj desetih italijanskih vojakov, iztrgali iz Tirane in Kroje italijanske vojaške posadke in potisnili armado k morju. Dober poduk za Italijane. Posledično je italijanski revanše za Tarabos pri Skadru, katerega je zasedla naša armada. Drač je talec za Reko. Italijani malijo, da imajo danes vse garancije za diplomatski pritisk v pogajanjih v jadranskem vprašanju in Reki z našo državo, ko imajo Valono in Drač. Ali bolje rečeno, ker imajo dve strateški točki za navalne operacije na Jadranu proti Kotorju, Splitu in hrvaškem Primorju. Iz vsega tega se razvidi logična zvitost, nepoštenje, dvoletnost in nasilje italijanske vlade proti nam, proti naši državi in proti Albaniji.

Toda, vrh hodi k studencu toliko časa, dokler se ne razbije. Albanci ne bodo nikdar dovolili, da bi jih Italija podvržla. Drač bo izbil italijanski posodi dno. Italija je že jaskula že v Tripolitani in Cirenejki vse gorje svoje afriške okupacije. Danes je ona tam potisnjena k morju, v Bengazi, Homa in Tripolis. Vršči se dogodka v Italiji, v katerih tli lakra politične, gospodarske in socialne revolucije, lahko podučijo Italijane, da tuje ugrabljeno inmet je ne prinese blagoslova. Italija je v položaju, da izgubi vse, monarhijo, savajsko dinastijo, da izgubi naenkrat vse, kar je dosedaj dobila s nasiljem in prevraj. Na tehni je vli Jadran, od Trsta do Spila. Na kraterju jugoslovanskega in albanskega Vamva pa tli Reka in Drač. Še malo, pa bo gotova lava notranje državne revolucije zalila Italijo in njene nacionalistične državnike, ki so privedli Italijo na rob propasti. — "Adriaticus" v "Jugoslovanski Ekonomista".

Inozemstvo.

Anglija bo dala Ircem republiko, kadar bo premagana.

London, 21. jun. — Lloyd George je ponovno izjavil, da Irci ne smejo upati na neodvisno republiko, ko ga je poselila deputacija železničarjev v zadevi pošiljanja čet in streliva na Irsko. George je dejal: "Vlada Velike Britanije se ne bo nikdar izrekla za irsko neodvisno republiko, izvenkrat ko jo Irci dobera premagajo."

Sultanova vlada je bankrotna. Carigrad. — Uradniki turške vlade ne prejmejo plače ta mesec, ker je vladna blagajna prazna.

Bubonska kuga v glavnem mestu Mehike. Mexico City, Mehika. — "Democrat" poroča, da je neka ženska v tem mestu umrla za bubonsko kugo. To je prvi slučaj te bolezni v glavnem mestu, ki je bil prijavljen zdravstvenim oblastem.

Vera Cruz, Mehika. — Zadnjo soboto sta se tukaj pojavila dva nova slučaja bubonske kuge.

Male in velike države v prepiru zaradi mednarodnega sodišča. Haag, Holandija. — Posvetovalna komisija, ki ima nalogo ustanoviti mednarodno sodišče za ligo narodov, je pripravila svojo prvo sejo 19. junija s prepričnim zaključkom, da ni bilo nič. Nekateri opazovali se že boje, da se na mednarodnega sodišča razbije ob ravno tisti skali, kakor se je mednarodno razsodišče leta 1907, ko se zastopniki niso mogli zediniti o razmerju zastopstva med velikimi in malimi državami.

Zastopniki malih držav zahtevajo polasnila, kaj je pravzaprav vevseli oziroma kdaj je država vevselila. Ako so Združene države in Velika Britanija dve glavni veliki, zakaj ne bi bila Kitajska, ki je tudi velika po obsegu in številu prebivalstva — in zakaj ne bi Brazilija, Argentina, Nemčija in Rusija? Ameriški delegat Elihu Root je dejal, da velike države, kot sta Anglija in Amerika, ki štejejo od 50 do sto milijonov prebivalcev, morajo imeti stalnega člana v mednarodnem sodišču, dočim jih manjše države imenujejo od časa do časa. Na vprašanje, zakaj ne bi Kitajska imela stalnega sodnika, ki šteje več kot sto milijonov prebivalcev, je Root molčal.

Ruski sovjeti podprli Čičerinovo sunanje politiko. Moskva, 17. jun. — Vseruski centralni izvrševalni sovjetski odbor je danes odobril poročilo Čičerina, komisarja za zunanje stvari. Osnovski in Osniski sta kritizirala Čičerinovo stališče napram sovražnim državam, dočim ga je Radek z drugimi vred zagovarjal. Čičerin je v dolgem poročilu dejal, da si sovjetska Rusija že pet mesecev prizadeva skleniti mir z vsemi svojimi sovražniki, toda zapadni kapitalizem je kriv, da ni še miru. Anglija poskuša usiliti sovjetski vladni pogoje za vpostavljenje trgovine, ki so nasprotni interesom ruskega ljudstva. Amerika se drži provincajne politike, čeprav njeni interesi zahtevajo, da si osvoji rusko trgovino pred svojimi angleškimi tekmeči. Čičerin je karakteriziral francosko politiko kot najbolj sovražno Rusiji; Italija je v temi, Nemčija se pa boji entente.

Delavska vlada v New South Walesu. Sydney, New South Wales, Avstralija. — Delavska stranka je pri volitvah dobila 45 poslancev izmed 90, torej polovico. Ko so se progresisti pridružili delavski stranki, je bila večina na njeni strani in organizirala je svojo vlado. Prvo delo nove vlade je bilo, da je osvobodila 12 članov I. W. W., ki so bili valed agitacije proti vojni obsojeni na 15 let ječe.

V Angliji se bliža konskripcija za civilno vojno? London, 21. jun. — "The London Daily Herald" organ delavske stranke, piše, da se bliža konskripcija za civilno vojno na Irskem. List pravi, da je Irsko skladišče smodnika in Londonderry je kapija, ki užge smodnik. "Herald" nadaljuje, da so razmere na Angleškem podobne onim v Združenih državah pred civilno vojno l. 1861. "Vlada se pripravlja — piše list — da postavi na

noge 525,000 vojakov in večji del te armade pojde na Irsko."

V Londonderryju so se danes ponovili boji med unionisti in nacionalci. Ena oseba je bila težko ranjena, dve pa lahko. V mestu počiva vsa trgovina in nihče se ne upa na ulice.

Zavezniki konferenca v Boulogne. Boulogne, Francija, 21. jun. — Danes je bila tukaj otvorjena konferenca med ministrskimi predsedniki in drugimi višjimi državniški entente. Združene države nimajo zastopnika.

Na dnevnem redu konference so tri važna vprašanja: 1) Potlačenje turške revolucije v Anatoliji z grškimi četami, 2) določitev in razdelitev nemške vojne odškodnine in 3) razmerje napram Rusiji.

Napad na Karla Habsburga preprečen. London, 21. jun. — "Daily Express" je prejel poročilo iz Ženeve, da je odnoda policija prišla ogrski komuniste, ki so načrtovali usmrtiti bivšega avstrijskega cesarja Karla in najvojvoda Evgena in Friderika.

Srbi okupirali izpraznjena črnogorska mesta. London. — Iz Belgrada javlja, da so srbske čete okupirale Bar, Dolje in ostala mesta na črnogorskem obrežju, ki so jih izpraznili Italijani pred nekaj dnevi. V Črni Gori ni več tujih čet.

Nemška ljudska stranka se je izrekla za republiko. Berlin. — Viditelji nemške ljudske stranke so izjavili, da stranka podpira republiko in ustavo, sprejeto v Weimarju. Demokratične stranke so zadovoljne s to izjavo in sprejmejo ljudsko stranko v koalicio.

Švedsko-finska kriza valed Alandskih otokov. Stockholm, Švedska. — Med Švedsko in Finsko so naglo nastali kritični odnosi valed spora za posest Alandskih otokov, ki leže južno od Finske. Finci zahtevajo te otoke zase. Švedi pa pravijo, da je prebivalstvo na otokih v ogromni večini švedsko in zahtevajo, da se izvrši plebisit. Švedska in finska vlada sta izmenjali že par ostrih not v tej zadevi.

Štvar je postala resna, ko je bil švedski poslanik na Finskem pred nekaj dnevi odpoklican v Stockholm, čeprav se uradno taji, da so diplomatski stiki prekinjeni.

Pet ubitih in 110 ranjenih v bitki med irskimi strankami. Londonderry, Irsko, 21. jun. — Sinoči je divjala krvava bitka med protestantskimi unionisti in katoliškimi nacionalci v tujakšnjem mestu. Pet oseb je bilo ubitih in 110 ranjenih, nekatere smrtno. Posredovalo je vojaštvo, toda bojevalci se niso zmenili za vojake in so nadaljevali streljanje, dokler niso unionisti pogledali nacionalce v njihovo okrožje. Med bojem je zgorela neka prodajalna.

Britski general, ki je vodil masakr v Indiji, oproščen. London. — Britiški armadni svet je oprstil generala R. H. Dyerja, ki je lansko spomlad ukazal streljati na množico Indijcev v Amritsarju nakar je bilo 500 oseb ubitih in 1500 ranjenih. Komisija civilne vlade, ki je preiskala afero, je izjavila, da Dyer ni imel vzroka za strašni masakr, in je priporočila, da se general spodi iz službe.

Dyer je bil nato suspendiran, toda armadni svet zdaj pravi, da je general "delal pravilno" in zahteva, da se mu zopet vrne prejšnja čast.

Radij spremeni safir v rubin. London. — Dr. T. Coke Squance je po dvajsetletnih poizkušnjah dosegel, da je spremenil safir v rubin. Pročes se je izvršil s pomočjo radijevih žarkov, ki baže spremene drage kamne. Iznajdba ostane tajnost, ker bi imela nečuvni učinek na svetovne trge z dragimi kamni.

Giolitti je naletel na težkočo. Rim. — Klerikalni boljševiki iz okolice Cremane, katerih vodja je poslanec Niglioli, so se pridružili socialistom v boju proti novi italijanski vlad. Klerikalna organizacija so sklenile ustaviti ves tovarni promet na železniah.

Ameriške vesti.

OBRAVNAVA PROTI KOLODVORSKIM USLUŽBENCEM KONČANA.

Los Angeles, Cal. — Obrava proti kolodvorskim uslužbencem, ki so prenehali z delom in bili obtoženi, da so kršili Lejev živčni zakon, je končana. Rota je spoznala pet obtoženih, štirinajst uslužbencev je lo oproščenih krivde in zadržanih se porotniki niso mogli zediniti.

SVITLOBA OD OGNJA PR 200,000 LETI JE DOSEGLA ZEMLJO.

Cambridge, Mass. — Na vardski zvezdarji opazujejo godke, ki so dovršili pri zgori nebeskih teles pred 200,000 let. Nebeška telesa so zgorela več milijonov milj od naše zemlje.

Na harvardski univerzi so stali pozorni na novo nebeško kazen, ko so sprejeli poročilo Lickove zvezdarne v Kaliforniji, da so opazili povečanje obkora premera Novega orla. V stelačiji orla se je pred dvema toma prikazala "nova" — nova zvezda. Po teoriji je nastala, ker je mala zvezda udarila "temno meglo." Frikeja, ki nastala pri tej koliziji, je povzročila velik plamen.

Svitloba takega plamena pa tuje skozi prostor s hitrino 186 milij v sekundi. Ker so zvezdnici izračunili za vsako zvezdico, njeno oddaljenost od zemlje, jim je bilo lahko izračunati čas, ki ga je potrebovala svetloba od Novega orla do naše. Proračunili so, da se je dogodil 217,120 svetlobnih let nas. "Svitloba" napravi v "svitlobnem letu" 5,581,600,000 milij poto.

DELO NA OGROMNEM KALIFORNISKEM SEMENIŠČU JE POKONČANO.

Waukegan, Ill. — Ob Lake lastuje katoliška cerkev osem set akrov sveta, na katerem se di največje semenišče v Združenih državah. Po železnici so pričeli dovažati stavbinski material. Novo semenišče je pod nadzorkom nadškofa Mundeleina. Zgradba bo stala deset milijon dolarjev.

PROFITAR ARETIRAN.

New York, N. Y. — Aretirani je bil Frederick Gimbel, etvrdek Gimbel Bros., zaradi pfitarstva. Obtožnica mu očita, je prodal obleko, ki je stala \$75. Neko drugo obleko, ki stala le \$5.50, je prodal za deset dolarjev.

Tvrška je prodajala s profitom od devetdeset do dve sto petdeset odstotkov. Naivni pa trdijo, da so visoke delavske mezde povzročile draginjo. Ha!

S takimi pripovedkami o draginji, ki je nastala zaradi visokih delavskih mezd, bi lahko velezniki časopisje in zastopniki pravnih podjetnikov že lahko tihali, ker živ krst ne verjame v nje. Draginja je posledica izmerne lakomnosti po visoki profitu.

JAVNE POTREBSČINE SE POKONČAJE.

(Nadaljevanje s 1. strani.) centov. A v Philadelphiji je bil uslužbenec povikana za 151 odstotkov, kljub temu pa ima družba dobiček in še ne misli na to, da bi zahtevala povikanje voznikov. Taki fakti pa govorijo, da bi bil bolj pametno, če se pokliče v Chicago ravnatelj cestnoželezniške družbe v Philadelphiji, da navede cestnoželezniško gospodo v Chicagu, kako je treba obratovati cestne železnice, da nosijo lep dobiček, se poviša meza cestnoželezniškim uslužbencem tako visoko, da lahko žive s svojimi družinami, kot se spodobi za ljudi, a vendar ne sme znati več kot pet centov. To bi bilo menda pametnejše kot pa povikanje voznikov, kajti dolžnost čikaškega ljudstva ni, da trpi, če ima korporacija javne potrebe nastajene take ljudi, ki si ne znajo pomagati na drug način, kot da venomer kriče, da je treba povišati vozno. Draginja ne povzroča "visoke delavske meze," ampak draginja je posledica profitarstva.

NOVICE IZ JU-GOSLAVIJE.

NAŠ KMET.

Leto in pol se že gospodari samostojna Jugoslavija — agrarna država. In vendar gre preko nas težka prehranjevalna kriza. Da bi nam manjkalo delikatesnih stvari, nič zato, prvi smo za navadne žilodece, drugi jih nasplošno ne pridelujemo doma. Ampak hudo je in žalostno, da pri nas, ki se bomo, da smo žitnica srednje Evrope manjka kruha in moke. Cene za to so že take, da človeka kurja pol obliha, ko je treba šteti za kilo prahu tako težke kronce. Bogami, kaj 16 do 18 K ni za vsakega špas! — Sladkor — tiho, to ni za nas; — Meso — tiho, pravim! Skratka vse je tekom zadnjih par mesecev silno poskočilo.

Pa pustimo, te božje stvari — raj imamo anketo za pobiranje draginje! ... Pogledajmo si raje — krumpir. Dolge mesece ni bilo te stvarce nikjer dobiti, kvečjemu le še pri producentu. Treba pa je bilo poleg ponižne prošnje tudi znatne vsote, kaj ceno mu je bila 5 in 6 kron. Pet do šest kron za kilo krumpirja!!! Kaj pomeni ta cena? To dokazuje, da je 1 kmet smatral krono vredno 1—2 vinarja pred vojno, ker takrat je stal krumpir 6 vinarjev, sedaj 6 K.

Pa da je krumpir v naših krajih redkost, bi naj še bilo ali ga je toliko, da ga še pokrmiti ne morejo. Danes padajo cele zaloge tega blaga na trg po 2 K za kilogram. "Balkan" ga ponuja, kolikor ga kdo hoče po 1 K 90 vin. Kje je ležal dosedaj?

Mesece in mesece je moralo ljudstvo plačevati pretirano oduševske cene za ta najnavadnejši poljski pridelek, oziroma ga je stradalo, ker cen ni moglo. V svoji penatenosti po denarju so ga raje zadrževali vse do tlej, da je prišel kiti in gniti, nego da bi ga privoščili po pošteni ceni ljudem. Tako početje je vse graje vredno, kaj ne? revizije verziškega urada. Na vladi pa se čudijo, odkod ljudska nezadovoljnost.

Interesantno pa je, kaj si misli o tem SLS, oziroma duhovniki, ki tako radi zagovarjajo kmeta in njegove vrline in — njegovo uboštvo.

Pa ta cena krumpirja ni bila samo za obsovanega meščana, ampak se jo je prilično vračunavalo kot plačilo kmetu — delaven, bajtarju, dinarju. Kmet torej računalo krono po vinarju, je torej vzdignil ceno blaga od 50 do 100 krat, delava pa plača k večjemu 10 do 15krat toliko kot pred vojno. Izjeme so redke. Lep list za zgodovino!

Tako torej. Poleg tega se nam obeta še nezasišena podražitev mleka in — samoposedi umevno — tudi vseh mlečnih izdelkov, ker sta tako sklenila obe, klerikalna in liberalna stranka, kakor poročila prijazni "Domoljub", ki podpira njiju "potrebe". Vprašamo samo! Trdite, da je vino luksuz; ali je tudi mleko že luksuz? Torej tudi tukaj zopet krona — krajcar!

Gospodje, ako imate še kaj veselja razširjati nauk proti požrešnosti, lakomnosti itd., tu, med svojimi bogaboječimi in k spovedi hodečimi pristati imate lepo polje in dovolj povoda, da že enkrat do veljave spravite vaš trud in nauk. Ej, slabi čeneci so vaši.

Bojite se komunistov — zakaj? Tako gospodariti in drili menda vendar ne bi! "Komunizem" že razsaja, je da ne iz vaših vrst. Bojite se diktature, pa jo zato sami izvajate. Golo besedičenje in lepe obljube vaših listov se razblinjajo v oči gledalstva. Hvala za lepe besede, teorijo in nauke, gledamo — dejanja. No, mi se bomo obnašali — človeško!

Ne, gospodje, tak ni naš kmet, to je vaš kmet!

K v "Napreju".

šole. Predaval je sodrug Regent o krščanstvu in socializmu. Popoldne pa je bila v področni veselica na odprtem. Vse pa je bilo v najlepšem redu in povsod je bil obisk velik, kar je znamenje, da živa mladinska organizacija ugled pri domačem delavstvu.

Miren na Gorickem. — Dne 17. maja ob osmih zjutraj je bil napaden na cesti ob "Velikih Rožah" Blažič Leopold iz Mirna. Napadalec so mu "blagohotno" odvzeli vso gotovino in mu razrezali njegovo praznično obleko. Vao zadevo je naznanil karabinjerjem. A glej smolo. Zaprli so njegova namerata napadalec; češ fant je lažnik, bahač. Šele ob 9. zvečer so mladenčca izpustili iz zaporu, ko je dobil svoj delež klofut, ki jih menda dele samo v "svobodnih državah." Vprašamo oblasti, kateri zakon daje kr. karabinjerjem takšne pravice. So bili slučajni v Mirnu, da so bili nekateri tako nakleščeni, da so morali po dva dni varovati posteljo. To ve ves Miren ali vsa javnost naj izve, kaj se gosposod kr. karabinjerjem vse zljubi. Kdaj pride prave svobode dan?

Rdeči Prapor. Tako se imenuje novo glasilo slovenskih komunistov. List izhaja v Ljubljani vsako soboto. Odgovorni urednik mu je Rajko Oster. Tiska se v tiskarni Maksa Hrovatina v Ljubljani. Dosedaj sta izšli dve številki. "Ujedinjenje," ki je izhajalo kot glasilo komunistične stranke in je bilo po dogodkih v Ljubljani ustavljeno, je prišlo zopet izhajati kot glasilo železničarske socialistične — komunistične organizacije.

2000 stavbinskih delavcev gre na Francosko. Pred šestimi tedni je francoska vlada poslala našo vlado, da bi poslala na Francosko 2000 stavbinskih delavcev, a brez uspeha. Sedaj pa je odhod dovoljen in bo te dni odšlo 2000 delavcev na Francosko.

Povišanje plač sodnim uradnikom. Pravosodni minister je odredil, da se vsem sodnim uradnikom izboljšajo plače za deset dinarjev na dan. — Okrožnemu sodišču v Beogradu je odobren kredit 18.000 dinarjev za potrebe kaznjencev.

ZEMLJA.

(Nadaljevanje.)

Najbolj se je to dogajalo ob času ledene dobe. Omenjeno je že bilo, da je pred nastopom ledene dobe bila vsa vegetacija na zemlji — tako bujna kot nikdar ne preje in tudi ne pozneje. Po celi zemlji so se razprostirali velikanski gozdovi. Ko je prišla padati temperatura in sicer zelo rapidno, je ostrala klima uničila vegetacijo, gozdove in vse. Sneg in led je pokril cele pokrajine. Ravno tako hitro se je prišla temperatura višati, kot je prej padala, led in sneg se je pričel topiti in velikanske vode so poplavlile cele pokrajine in zasule vse. In tako tudi gozdove. Kjer so bili veliki skladi lesa in nad njimi plasti grušč, kamenja in ilovice, se je ta les prišel izpreminjati v oglje in sicer zelo počasi. Ako je les na zraku in dostopen kisiku, prične gniti. Toda ti velikanski skladi lesa so prišli tako globoko pod površje zemlje, da kisik ali zrak ni imel dostopa do njega in vsled tega se je pričel izpreminjati v oglje. In čim dalje je bil les pod površjem zemlje, tem boljši je premog in čim globlje je, tem boljši je. In sicer radi tega, ker se je več lesa izpremenilo v oglje. To lahko vsi vsakdo, kdor je imel še opraviti kdaj z žganjem oglja. Čim bolj počasi se oglje v kopalnici in čim manj mogoče pride zraka do njega, tem boljši je. Največ premoaga se nahaja v severnih krajih naše zemlje, namreč v onih krajih, ki so bili prizadeti od ledene dobe; tako n. pr. v Ameriki je največ premoaga v onih krajih, kamor so segali ledeniki za časa ledene dobe, v Evropi tudi. Radi česa, je bilo že omenjeno. Sicer se dobi premog tudi v drugih krajih, toda ne v tako velikih skladih.

Poleg že omenjenih skladov ali plasti naše zemlje, naj bo še omenjena kreda, iz katere je sestavljeno v nekaterih krajih celo gorovje, kot n. pr. gorovje v vzhodni Franciji, ki se imenuje Jura gorovje, ki je sestavljeno iz same krede in ravno tako tudi v Zdr. državah velika nižina v državi Kansasa in nekateri deli države Colorado, Utah in Nevada ter cela Kalifornija in vzhodni deli Zdr. držav od gorovja Allegheny. Kreda sestoji iz samih majhnih živalic oziroma iz njihovih školjk, ki se zovejo korali, in ki bivajo v morju. In kakor vsaka žival, tako je tudi ta majhna živalica obsojena v pogin. Teh malih živalic živi v morju na milijone in milijone. Iz tega sledi, da v krajih, kjer je kreda, je moralo biti pred več milijoni leti morje, ker drugače bi ne moglo priti te male živalice tja, kjer so. Torej današnja Francija je morala biti nekdanj pod morjem in morje je segalo do Alp; ravno tako južnovzhodni del Severne Amerike ter južnozahodna Kalifornija.

Naša zemlja dobiva svojo gorkoto od solnece, kar že vsakdo ve. Oni deli zemlje, ki so najbližje solnece dobivajo največ gorkote in oni, ki so najbolj oddaljeni, pa najmanj. Gorkoto, katero dobiva zemlja od solnece, delimo v 2 dela, namreč v gorkoto, katero dobiva zemlja dnevno in gorkoto, ki jo dobiva letno. Gorkota, katero dobiva zemlja po dnevu od solnece se v globočini kaka dva metra pod zemljo ne občuti več. Gorkota pa, katero dobi zemlja od solnece v enem letu pa prodre globlje v zemljo v nekaterih krajih do 20 metrov; globokeje pa nima solnece gorkota nobenega vpliva več.

Poleg solnece gorkote ima zemlja tudi svojo lastno gorkoto, katero se občuti šele v globočini kakih 25 metrov. In čim globlje gremo v zemljo, tem bolj občutimo zemeljsko gorkoto, ali tem večja je temperatura. Toda tudi to ni povsod enako. Tako n. pr. v premogovih rovih je temperatura večja kot pa v drugih rudnikih v isti globočini. Razne preiskave so dognale, da se temperatura zemlje zviša na vsakih 50 do 60 čevljev za eno stopinjo Fahrenheit. Iz tega sledi, da mora biti v gotovi globočini vse žarče in raztopljena masa. V temu dokaz so ognjeniki in gorki studeni. Sicer je pa o tem že vsak rudar prepričan, in dobro ve, da čim globlje so rudniki, tem večja je vročina.

Vsa celina naše zemlje je zelo neenako razdeljena: Dočim je

na severnem tečaju skoro samo morje, je najbrže na južnem tečaju celina, ki je pa vsa pokrita z debelim ledom; na vzhodni zemeljski polobli je največ celine namreč "stari svet" — cela Evropa in Azija, Afrika in Avstralija ter največ otokov in cela dolžina te celine znaša nad 17.000 kilometrov (10625 milj) in širokost od severa proti jugu znaša 12.600 km (7750 milj); na zapadni zemeljski polobli pa leži "novi svet" — Amerika, severna in južna, katere dolžina znaša 14.800 km (9250 milj) in širina 4450 km (2781 milj). Največ celine pa zopet leži na severni polobli naše zemlje in sicer Severna Amerika, Evropa, Azija in skoro tri četrtine Afrike ter precejšen del Južne Amerike, na južni polobli pa samo cela Avstralija in Južna Amerika ter ostali del Afrike.

Tri četrtine zemeljske površine je pokrite z vodo in le en del je suhe zemlje. In kot že omenjeno največ vodovja je na južni zemeljski polobli.

(Konec prih.)

\$10.00 NAGRADE DAM ONEMU. kateri mi naznani, kje se nahaja Louis Izeršek. Zadnjih par let je bival tu v Barbertonu, Ohio, bil je tudi vojak za časa vojne. Zelo lahko ga je spoznati, ker ima nad levim ušesom en palec dolgo brazgotino in na desni roki pa srednje širok ob koncu od navadnega prsta. Sumi se, da si je prilastil tukaj večje svote denarja ter ne znano kam izginil. Cenjene rojake prosim, če kdo ve zanj in če ga izsledite, da mi hitro naznani, nakar takoj pošljem nagrado. Matevž Železnikar, 809 Wooster Ave., Barberton, Ohio. (June 21-22-23).

POZIV!

Pozivljam brata Johna in Jožeta Lavrič, doma iz Loškega Potoka, ki se nahajata nekje v državi Michigan, da se mi nemudoma prijavita pismeno, ali osebno prideta v Joliet, Ill., kjer se nahajata njiju oče Jožef Lavrič, po domače Kapec v zelo kritičnem stanju. Sicer praviljudno prosim vse cenjene rojake, če kdo ve za njih naslove, da mi to sporoče in naznanijo čim hitrej mogoče, za kar se prijazno zahvalim že vnaprej. Moj naslov je: Jerry Lavrič, 512 N. Broadway Street, Joliet, Ill. (June 22-23-24).

ISOEM MOJEGA PRIJATELJA N. N. Lukanič, doma iz Rote pri Logatcu, vas Žiberce, hišna št. 23. Pred nekako 6 leti je bival v Chicagu. Slišal sem od nekega rojaka, da je umrl. Cenjene rojake prosim, ako je kateremu kaj znano, naj mi blagovoli naznaniti, zakar bom zelo hvalečen. Če je še živ, naj se pa sam oglasi, ker mu imam sporočiti zelo važne novice iz starega kraja. Moj naslov je: Lovrenc Bogataj, Breezy Hill, Mulberry, Kans.

Naročniki Pozor!

Znamenje (Julija 1-20) pomeni, da vam naročnikna poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da se vam lista ne vstavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, pišite nam dopisno stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri njih lahko plačate naročnino.

Vsled draginje papirja smo povišali naročnino, od 1. julija, t. l. naprej.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta za \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tednik stane za Evropo \$1.70.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

MALI OGLASI

Classified Advertisements

POTREBUJEMO DELAVCE

za stalno delo vse leto. Tudi h. nus. Pridite osebno ali pišite na: International Lead Refining Co., East Chicago, Indiana ali pa na: Room 543. — 111 West Washington St. Chicago, Ill.

POTREBUJEMO

MOŽKE DELAVCE ZA DELO

v oddelku razpošiljanja blaga. Plača je 50c na uro. Oglasite se pri:

FRANK McDERMOT, 1 floor

2231 So. Park Ave.

POTREBUJEMO

žensko, ki naj bi pazila na druge ženske pri čiščenju in ribanju. Stalno delo, dobra plača. Oglasite se med 9 in 10 uro dop. na severni strani uloda v Field Museum Grant Park & Roosevelt Rd.

POTREBUJEMO

MOČNE DELAVCE

za delo v hladilnicah.

UNITED STATES COLD

STORAGE CO

2101 W. 39th Street.

DELAVCE POTREBUJEMO

za delo v skladišču jekla. Stalno delo, dobra plača.

Oglasite se pri:

JOSEPH T. EYERSON & SONS

16th and Rockwell Street

Vrata štev. 3.

Employment urad je odprl ob pondelkih, torkih in sredo zvečer do 8. ure.

Vse druge dne pa samo do 5 ure izveniš sobote.

POTREBUJEMO

ŽENSKO za ribanje podov; dela se od 9 do 4 ure. Ob začetku plačamo po \$65 na mesec. Oglasite se pri hišniku

Y. M. C. A. HOTEL

822 S. Wabash Ave.

POTREBUJEMO

NAVADNE DELAVCE za stalno in začasno delo v naših skladiščih in samokolničarje. Vzemite Douglas Park "L" ali pa 22. karo do 2100 Marshall Blvd.

ALBAUGH DOVER CO.

POTREBUJEMO

MOŠKE in **MLADENICE** za izdelovanje gumbov iz školjkevine (pearl).

JAMES POPP

29 S. Clinton Street.

POTREBUJEMO

DELAVCE

za brušenje nožev in škarij. Kovate in kovaške pomočnike. Oglasite se pri:

AMERICAN SAW AND TOOL

WORKS

2431 W. 14th Street.

ŠIFKARTA

IZ

TRSTA

NEW YORK

stane samo \$30.00.

Najmanjša svota, kar računajo agenti za karto iz Trsta do New Yorka je \$88.00. Če hočete dobiti svojo rodbino ali prijatelje iz starega kraja v Ameriko, obrnite se za pojasnilo in potrebne listine na

MATIJA SKENDER, javni notar

za Ameriko in stari kraj.

5227 Butler St., Pittsburgh, Pa.

Prihranil Vam bo denar. — On je za narod, narod je za njega.

POTOP.

Zgodovinski roman

Spisal H. Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

Tu Volodijevski umolkne ter doda čez trenotek:

"Ni bilo moči drugače!"

"Seveda!" odvrne kralj. "To so bili hudi časi za one, ki poznajo vojaško dolžnost. Toda tudi ubogljivost ima svoje meje, za katerimi se začneja prestopki. Ali je mnogo starešin ostalo pri Radzivilu?"

"V Tikotinu smo našli samo enega častnika — Hariampa, kateri ni zapustil z nami vred kneza in ga ni hotel zapustiti niti v nesreči. Le radi sočutja je ostal pri njem, kajti prirojena naklonjenost ga je vlekla k nam. Komaj smo ga prisilili, da se je nekoliko poživljal, kajti tam je že razsajal glad in on je še sebi pritrgoval, samo da ni stradal knez. Sedaj je prišel semkaj z nami prosit vaše kraljevo veličanstvo usmiljenja, in tudi jaz si drznem prositi zanj, ker ta človek je vrl vojak."

"Naj pride semkaj," reče kralj.

On namerava izročiti vaši milosti važno novico, katero je slišal od kneza Bogoslava v Kejdaneh in katera se tiče zdravja in varnosti pomaziljene za nas osebe vašega veličanstva.

"Ali ne o Kmiticu?"

"Da, milostljivi gospod! ..."

"Ali ti poznaš Kmitica?"

"Poznam ga in celo boril sem se že z njim; toda kje je on sedaj, — tega ne vem."

"Kaj misliš o njem?"

"Milostljivi kralj, ako je on gojil v sreči ta namen, pa je tudi ni dovolj velike kazni, kakoršno je s tem zaslužil."

"To ni resnica," reče kralj, "to si je knez Bogoslav samo izmislil. Toda odločiva to na stran; povej mi raje, kaj ti je vse znano o njem?"

"On je bil vrl vojak in v bojnih delih nenadomestljiv. Njegova borba s Hovanskim zasluži posebno pozornost, kajti on je z nekoliko stoječimi vojakov zlomil njegovo moč. Sam čudež je, da mu takrat niso slekli kože ter jo nategnili na hrbet. Ko bi bil takrat dal Hovanskemu samega kneza vojvodi v roke, ne bil bi mu tako vstregel nego ko bi mu podaril Kmitica. ... Da, prišlo je celo tako daleč, da je Kmitic jedel pri mizi Hovanskega, spal na njegovi preprogi ter se vozil na njegovih sanjah. ... Pa tudi do svojega je bil strog: okrutno jih je kaznoval v Kejdaneh."

Tu jame Volodijevski podrobno pripovedovati vse, kar se je bilo pripetilo v Kejdaneh.

Jan Kazimir, je poslušal radovedno, in ko je naposled Volodijevski dospel do tega, kako je Zagloba rešil iz Radzivilovih rok najpreje sebe, nato pa še tovariše, prijel se je kralj za bok ter se jel glasno smejati.

"Vir incomparabilis! Vir incomparabilis!" je ponavljal. "Ali je on tukaj s teboj?"

"Na službo vašemu kraljevemu veličanstvu," odvrne Volodijevski.

"Ta plemič je prekosil Uliasa! Pripelji ga k meni, naj sede za mojo mizo ter nam naprav za trenutek veselje, takisto tudi oba Skretuska. A naj povej, kaj se vse veš o Kmiticu!"

"Iz pisem, najdenih pri Kovalskem, smo že le izvedeli, da nas je knez poslal po smrt v Biržo. Pozneje je še knez drvil za nami ter si prizadeval, obkoliti nas s svojo vojsko, toda ni se mu posrečilo. Mi smo srečno ušli. Ne daleč od Kejdaneh smo našli Kmitica, nad katerim sem takoj izrekel sodbo, da mora biti ustreljen."

"Oj!" reče kralj. "Že vidim, da ste bili na Litvi v tej zadevi kaj urni."

"Vendar predno se je to izvršilo, ga je ukazal Zagloba preiskati, če mar nima pri sebi kakih pisem. Zares smo našli pri njem hetmanovo pismo, iz katerega smo izvedeli, da bi nas ne bili, ko bi ne bilo Kmitica, poslali v Biržo, marveč nas ustrelili kar v Kejdaneh."

"Evo vidiš," omeni kralj.

"Po tem torej ni bilo več prilično soči mu po življenju. Spustili smo ga. ... Kaj je delal dalje, tega ne vem, toda Radzivila še ni zapustil. Bog ve, kakšen človek je to! ... Lažje je o vsakem drugem izreči sodbo nego o tem strahoderu! Ko pa je konečno odšel od Radzivila, nam je poslal svarilo, da gre knez Radzivil nad nas s vojsko. Ko bi tega ne bil učinil, bi bil knez vojvoda vilenaki napadel raztresene naše oddelke ter jih ugonobil zaporedoma. Sam ne vem, milostljivi gospod, kaj si naj mislim o njem. ... Ako je to obrekovanje, kar je povedal knez Bogoslav ..."

"To se takoj pokaže," odvrne kralj ter zaploska z rokami. "Pozovi semkaj Babinica," reče pažu, ki se je prikazal na pragu.

Paže izgine in čez kratko se vrata kraljeve sobane zopet odpro in v sobo stopi Kmitic. Volodijevski ga ni takoj spoznal, kajti mladi knez je bil zelo izpremenjen in bled, ker se še ni utegnil po poslednji bitki v onem jarku popolnoma popraviti. "Čudno!" se oglaš naposled. "Ako ne bi bil tako shujšan ter bi mi, milostljivi kralj, ne povedal drugega im, rekel bi, da je to Kmitic!"

Kralj se nasmešne ter reče:

"Evo, ta mali vitez," reče on, in se obrne h Kmiticu, "mi je ravnokar pripovedoval o okrutnem lopovu, ki se je tako imenoval, toda jaz sem mu dokazal, da je njegovo mnenje napačno, ter sem uverjen, da mi gospod Babinic pritrjuje."

"Milostljivi kralj," odvrne Babinic, "ena sama vaša beseda dokaj bolj opraviči tega lopova nego vse moje rotenje in prisrge."

"Tudi glas je prav tih," reče z naraščajočim začudenjem mali polkovnik, "samo te obranke še takrat ni bilo na licu."

"Milostljivi gospod," odvrne na to Kmitic, "lice plemiča je kakor knjiga, v katero piše neprestano tuja roka s sabljo. ... Toda tu je tudi tvoje znamenje, spoznaj me torej."